

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
71 - 97/14
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

БЕОГРАДСКИ СЕНТАР
ЗА ЛЈУДСКА ПРАВА

дел.бр. 39759 датум: 30. 12. 2014.

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА ПРЕПОРУКА НПМ ЗА
УНАПРЕЂЕЊЕ ПОСТУПАЊА ПРЕМА НЕРЕГУЛАРНИМ
МИГРАНТИМА/ТРАЖИОЦИМА АЗИЛА У РЕПУБЛИЦИ
СРБИЈИ

Извештај о посети Радној јединица за смештај малолетних страних лица -Завод за васпитање деце и омладине Београд

МАНДАТ НАЦИОНАЛНОГ МЕХАНИЗМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право: на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамо разговара са тим лицима, и са службеним лицима, која су обавезна да сарађују тим поводом, и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; на приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређења услова у којима се она задржавају или затварају.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсменима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ², којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног поступка по јавном позиву³, Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ, и то Београдски центар за људска права, Виктимолошко друштво Србије, Дијалог, Иницијативу за права особа са менталним инвалидитетом (MDRI-S), Комитет правника за људска права (YUCOM), Међународну мрежу помоћи (IAN), Одбор за људска права – Ваљево, Хелсиншки одбор за људска права у Србији и Центар за људска права – Ниш.

По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеној установи. Након тога, НПМ одржава стални дијалог са посећеном установом, као и органом у чијем је саставу та установа, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

У обављању послова Националног механизма за превенцију тортуре, Заштитник грађана је надлежним органима упутио препоруку бр. 75-6/14 од 10. 02. 2014. године. Наиме, испитујући законитост и правилност поступања, као и примену важећих стандарда према тражиоцима азила, односно нерегуларним мигрантима затеченим на територији Србије, НПМ је уочио да органи јавне власти нису установили системски приступ који омогућује ефикасно поступање у складу са важећим прописима и међународним стандардима у области азила и миграција

¹ „Сл. лист СЦГ - Међународни уговори“, бр. 16/2005 и 2/2006 и „Сл. гласник РС - Међународни уговори“, бр. 7/2011.

² Потписан 12. децембра 2011. године.

³ Објављен је 29. децембра 2011. године у „Службеном гласнику Републике Србије“.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

ПОСЕЋЕНА ИНСТИТУЦИЈА	Радна јединица за смештај малолетних страних лица – Завод за васпитање деце и омладине Београд
ЦИЉ ПОСЕТЕ	Праћење спровођења препорука НПМ за унапређење поступања према нерегуларним мигрантима/тражиоцима азила у Републици Србији (бр. препоруке: 75-6/14).
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана и удружење Београдски центар за људска права
ВРСТА ПОСЕТЕ	Редовна посета
ДАТУМ ПОСЕТЕ	15. децембар 2014. године
НАЈАВА ПОСЕТЕ	Посета није најављена
ТИМ ЗА ПОСЕТУ	Чланови тима: Јелена Самарџић, <i>Стручна служба Заштитника грађана</i> Соња Тошковић <i>Београдски центар за људска права</i> Гојко Пантовић, <i>Београдски центар за људска права</i>

САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА ТИМОМ НПМ

Сви службеници Завода за васпитање деце и омладине остварили су пуну сарадњу са тимом НПМ, пружили све тражене информације и омогућили несметан увид у тражену документацију.

ПОСТУПАЊЕ ПРЕМА МАЛОЛЕТНИМ СТРАНИМ ЛИЦИМА У ЗАВОДУ ЗА ВАСПИТАЊЕ ДЕЦЕ И ОМЛАДИНЕ БЕОГРАД

Када полиција оствари први контакт са нерегуларним мигрантом који изјави да је малолетан контактира се месно надлежни центар за социјални рад који му поставља привременог старатеља. Након тога, малолетник се смешта у Завод за васпитање деце и омладине у Београду. По доласку у Завод одређује се нови старатељ, који је обично неко од запослених у Заводу. На пријему се малолетник у присуству преводиоца изјашњава да ли жели да тражи азил у Републици Србији или не. Са малолетницима комуницирају запослени који знају енглески и француски језик. По потреби се контактира сарадник из невладиног сектора који обезбеђују преводице, а уколико је неопходно и судског тумача за ретке језике, иако наглашавају да је то реткост. Уколико се изјасне да желе азил, контактира се Одсек за азил, и спроводи се регистарција као и подношење захтева за азил у Управи за странце у Београду уз присуство старатеља, пуномоћника и преводиоца. Након тога упућују се у један од центара за азил (Боговаћа или Бања Ковиљача). Превоз до Центра врши се возилом Завода у присуству старатеља. Уколико се малолетници изјасне да немају намеру да траже азил, контактирају се амбасаде земаља из које су дошли и организује се повратак у земљу порекла.

Малолетни тражиоци азила смештају се у посебној делу Завода – Радној јединици за смештај малолетних страних лица. Овај део Завода закључава се током ноћи. Смештајни капацитет прихватне станице је за 12 лица. Просторије за смештај странаца састоје се од две спаваће собе, дневне собе и купатила. Делују одржавано и уредно. Спаваће собе састоје се од кревета на спрат, ормана, ноћних сточића, стола и столица, а у централној соби која служи као дневна соба, налазе се угаона гарнитура, телевизор и сточићи који су такође у добром стању. На прозорима просторија постоје решетке. Девојчице се смештају у одвојене просторије, које се не налазе у делу објекта намењеног за смештај малолетних странаца, већ у делу прихватилишта који је намењен жртвама трговине људима и другим малолетним лицима у стању социјалне потребе. Према наводима запосленог ретко се дешава да малолетнице долазе у Србију без пратње.

Исхрана у Заводу је организована у складу са верским обичајима малолетних странаца. Малолетници имају слободу кретања у кругу Завода, док Завод могу да напуштају само у пратњи старатеља. Малолетним странцима ја на располагању телевизијски програм на њиховом језику, шах и спортски терени. Могу слободно да долазе у контакт са другом децом.

У Завод се обављају лекарски прегледи при пријему. Завод има медицинску сестру и посебну пријемну амбуланту. Завод има добру сарадњу са локалним домом здравља. Писане брошуре о правима и обавезама малолетника постоје у Заводу, на свим језицима, као и писмено обавештење о кућном реду преведено на арапски и фарси језик.

У Заводу постоје евиденције о малолетним страним лицима. Од почетка примене Закона о азилу 2008. године до краја 2013. године смештено је укупно 274 малолетна страна лица, а од 1. јануара 2014. године до 1. децембра смештено је 67 малолетних странаца од којих је 17 изразило намеру да тражи азил у Републици Србији, док су остали углавном самоволно напустили установу услед дугих процедура до подношења захтева за азил у Србији. Малолетници се у Заводу задржавају најдуже до два месеца.

Завод води и евиденције о личним документима и стварима затеченим код малолетних странаца који се смештају у Завод. Новац и друге вредности се чувају код особља Завода, уколико то малолетни странац жели и враћају се када се напушта Завод. Станцима се, по предаји личних ствари у Заводу на чување, издаје потврда о томе.